

**Відповіді до завдань II етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури
у 2024-2025 навчальному році**

11 клас

Українська мова

Завдання I Напишіть твір на тему *«Рідна мова дається народові Богом, чужа – людьми, її приносять на вістрі ворожих списів...»* (В. Захарченко). У творі використайте внесення (не менше трьох).

Завдання II. Запишіть словосполучення, у яких відносні прикметники вжито в значенні якісних.

1. Золота пора. 2. Дерев'яний погляд. 3. Малинова хустка. 4. Мідний перстень. 5. Кришталева вода. 6. Скляний посуд. 7. Сталева воля. 8. Малиновий сік. 9. Сніговий покрив. 10. Вітрильний човен.

Відповідь.

Золота пора. Дерев'яний погляд. Малинова хустка. Кришталева вода. Сталева воля.

Завдання III. Завдання 1-5 мають по п'ять варіантів відповідей, із яких ДВІ правильні. Оберіть ці відповіді та позначте їх.

1. Наголошеним є другий склад у всіх словах у рядку

А) видання, новий, середина

Б) гонитва, присяга, разом

В) завдання, вимога, фартух

Г) фаховий, документ, позика

Д) випадок, довідник, текстовий

2. Усі слова пишуться з не окремо в рядку

А) ставок не/глибокий, а мілкий, ніким не/досліджений острів, не/вивчений учнем урок

Б) не/виконане вчасно завдання, не/мите вікно, не/промовлене слово

В) не/званий гість, не/розфарбована дитиною картинка, не/прочитана повість

Г) не/передбачені обставини, не/дописаний твір, не/доглянута садиба

Д) не/забуті ніким пісні, не/прогріта сонцем земля, не/зірвані досі вишні

3. Одиначні дієприслівники НЕ виділяють комами в реченнях (розділові знаки пропущено)

А) Природа завжди діє не поспішаючи.

Б) Не прагнучи до свого щастя не дійдеш.

В) Близькій людині допомагають не задумуючись.

Г) Розпитуючи гори перейдеш а мовчки у рівнині заблукаєш.

Д) Протестуючи пропонуйте щось навзамін.

4. Дієприкметникові звороти виділяються комами в реченнях (розділові знаки пропущено)

- А) Завдана словом болюча рана часом довго не заживає.
- Б) Слово випущене з уст не доженеш і не повернеш.
- В) Не стрибнувши у воду плавати не навчишся.
- Г) Прикрашені коштовностями кайдани залишаються кайданами.
- Д) Цвіте земля задивлена в свободу.

5. Усі прислівники треба писати через дефіс у рядках

- А) навік/віки, зроду/віку, де/не/де, рік/у/рік
- Б) по/українськи, всього/на/всього, вряди/годи, тишком/нишком
- В) по/господарськи, куди/небудь, пліч/о/пліч, кінець/кінцем
- Г) часто/густо, коли/не/коли, віч/на/віч, по/латині
- Д) по/троє, ані/чичирк, на/добраніч, до/вподоби

Завдання IV. Замініть слова іншомовного походження власне українськими.

Гарантія, інертний, плеоназм, консолідація, еволюція, лінгвістичний, амбіція, ідентичний.

Відповідь: *гарантія* – за порука, *інертний* – бездіяльний, пасивний, млявий; *плеоназм* – надлишок, надмірність; *консолідація* – зміцнення, об'єднання, згуртування; *еволюція* – розвиток, удосконалення; *лінгвістичний* – мовознавчий, *амбіція* – гонор, чванливість, пихатість; *ідентичний* – тотожний, однаковий.

Завдання V. Визначте смислові зв'язки між частинами складносурядного речення.

1. І серцю дано не бідніти, і думам не дано всихать (М. Стельмах) – *зіставні*.
2. Прилинув вітер, і в тісній хатині він про весняну волю заспівав (Леся Українка) – *єднальний*.
3. Задощило, і фільмування довелося припинити (О. Гончар) – *єднальний*.
4. Усе повертається, але роки йдуть без вороття (Крил. вислів) – *протиставні*.
5. Слово – срібло, а мовчання – золото (Нар. тв.) – *зіставні*.
6. То комиш упаде в око, то дим тріпоче в повітрі (М. Коцюбинський) – *розділові*.

Завдання VI. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Твори «Я (Романтика)» та «Intermezzo» об'єднує – *жанр, стильова течія*
2. «Філологічний водевіль» – так визначають жанр твору, де є персонаж (дядько Тарас, Уля)
3. Працювали на Одеській кінофабриці – *Ю. Яновський, М. Семенко*
4. Неправильними є твердження, що
  - А) Вірш П. Тичини «Ви знаєте, як липа шелестить...» побудований на антитезі
  - Б) Остання частина гуморески «Сом» про те, як сом тягав за собою моторного човна.
  - В) У вірші Б.-І. Антонича «Різдво» поєднуються християнські та язичницькі мотиви.
  - Г) У внутрішньому світі Степана Радченка виникають протиріччя між добром і злом, духовним і тілесним.
  - Д) Тема комедії «Мина Мазайло, за висловом самого автора, – «міщанство й українізація».

5. Назвіть основні риси вітаїстичності: *сприйняття дійсності як безперервного руху життєвих сил, настанова на перетворення світу, переважання оптимістичного світобачення, віра у творчі можливості людини, зображення сильних, здатних до боротьби героїв, піднесення національного ідеалу.*

Завдання VII. Прочитайте художній твір «Прозорий січень небо розтворив...». Складіть «паспорт твору».

*Прозорий січень небо розтворив
І знову світло світові явив.
Срібліє обрій в ніжному тумані;
Широко день роздає блискучі грані,
І я дивлюсь – і всі щасливі дні,
Що спопеліли в сонячній вогні,
Як віяло, таємною рукою
Розгорнене, встають передо мною.
І первісна затаєна любов
На мляве серце напливає знов.
Над паростком, над весняним потоком
Схиляюся і плачу самотно...
Хто погубив його? Чия рука?
Незаймано пливе Дунай-ріка.
Де ж вогнище на мрійному смерканні?
Де постать мила в білому убранні?*

Володимир Свідзінський

Відповідь

Тема твору.

Вірш Володимира Свідзінського «Прозорий січень небо розтворив...» розповідає про спогади, які навіває зима, і про особисті переживання автора, пов'язані з минулим.

Ідея.

Основна думка вірша полягає у відображенні минулих щасливих днів, які повертаються у спогадах, та викликають почуття туги і самотності. Автор створює цей твір, щоб передати своє внутрішнє відчуття втрати і надії на відродження почуттів.

Жанр – лірика.

Художні засоби:

1. Епітети: «прозорий січень», «ніжний туман», «сонячний вогонь».
2. Метафори: «світло світові явив», «дні, що спопеліли в сонячній вогні».
3. Риторичні питання: «Хто погубив його? Чия рука?»
4. Уособлення: «Січень небо розтворив», «Дунай-ріка пливе».
5. Паралелізм: стан природи (зима) відповідає настрою ліричного героя (смуток, самотність).

Композиція.

Вірш складається з двох частин. У першій частині описується зимовий пейзаж, який викликає спогади про щасливі дні. У другій частині ліричний герой замислюється над втраченими можливостями і переживає почуття самотності та туги.

Віршовий розмір – ямб.

Завдання VIII. Пригадуючи основні віхи життя митців (важливі події (не менше 2), твори (не менше 3-4), напишіть літературний портрет Івана Багряного у формі есею.